

OVERDRUK

UIT HET LANDBOUWKUNDIG TIJDSCHRIFT, MAANDBLAD VAN HET
NED. GENOOTSCHAP VOOR LANDBOUWWETENSCHAP.

50ste JAARGANG No. 615/616

AUG./SEPT. 1938

Kaas- of Boterexport

door

Ir. M. K. HIJLKEMA

De productie van boter en van kaas is in de crisisjaren in Nederland niet in dezelfde richting gegaan, maar geeft integendeel een karakteristiek verschil te zien.

Zo is de productie van boter van 1931 af voortdurend en belangrijk toegenomen, terwijl die van kaas van 1930-1934 met 20 miljoen Kg. is gedaald. Daarna is de fabricage van kaas weer toegenomen — in 1937 zelfs vrij belangrijk — maar het peil van vóór de crisis is nog niet weer bereikt.

Waar de productie van boerenkaas in deze jaren niet veel veranderde — het totaal is op \pm 36 miljoen Kg. per jaar te stellen, waarvan blijkens de jaarverslagen van de kaascontrôlestations voor volvette kaas ongeveer 30 miljoen Kg. volvette Goudse — moet dus de kaasmakerij aan de zuivelfabrieken belangrijk zijn afgenomen.

De export geeft ongeveer een zelfde beeld te zien. Die van boter heeft zich na een sterke inzinking in de jaren 1931-1933 volledig hersteld; de uitvoer was in de jaren 1936 en 1937 zelfs aanzienlijk groter dan in de gunstige jaren 1928 en 1929. De kaasuitvoer daarentegen is na het topjaar 1929 voortdurend gedaald. Pas in 1937 is enig herstel ingetreden.

De volgende tabel geeft een beeld van de productie en export van boter en kaas in de laatste tien jaar. (De gegevens zijn, behalve voor 1937, ontleend aan de jaarverslagen van de rijkszuivel-inspectie-

dienst. Daarbij wordt opgemerkt, dat de export is weergegeven in bruto-gewicht. De Nederlandse statistiek heeft n.l. tot het jaar 1937 voor deze producten de uitgevoerde hoeveelheden in bruto-gewicht vermeld, zodat wij ons voor een betere vergelijking hieraan gehouden hebben. Om netto-hoeveelheden te krijgen, zal voor boter een aftrek van 10 % en voor kaas van 2.5 % toegepast moeten worden.)

Productie van Boter en Kaas in Nederland.
(in miljoenen Kg).

	Productie		Uitvoer (bruto)	
	Boter	Kaas	Boter	Kaas
1928	85.3	132.2	46.9	92.1
1929	86.7	134.8	47.3	95.8
1930	87.2	136.9	41.9	93.8
1931	84.8	132.8	33.0	86.4
1932	85.2	119.5	20.4	77.1
1933	88.1	121.3	28.4	63.9
1934	90.5	116.4	36.9	61.2
1935	96.2	117.2	46.8	61.0
1936	101.3	121.3	60.2	56.8
1937	101 *)	128 *)	59.7	66.9

*) = geschat door de Ned. Zuivelcentrale, zie Landbouwerisismaatregelen XVII.

Ongetwijfeld is het van belang, iets dieper in te gaan op de oorzaken, die aan deze wijzigingen in de boter- en kaasproductie ten grondslag liggen.

Dan moet in de eerste plaats gewezen worden op het feit, dat het in ons land bij het begin van de zuivelsteunregeling ingevoerde stelsel van heffingen en toeslagen voor de boter gunstiger was dan voor de kaas.

De heffing op boter kon volledig — zoals ook de bedoeling was — op de consumenten verhaald worden en werd bij export gerestitueerd. De heffing op het melkvet in kaas, die door de fabrieken met de Zuivelcentrale met de toeslag op kaas verrekend moest worden, kon echter moeilijk doorbelast worden. Dit is ook nu nog het geval. Practisch komt dit er dus op neer, dat op het melkvet, in kaas verwerkt, minder toeslag wordt gegeven dan op dat in boter.

Aangezien bovendien bij uitvoer van kaas in het algemeen geen restitutie van de heffing werd gegeven, is het duidelijk, dat door deze regeling de boter in een gunstiger positie kwam dan de kaas. En evenzeer is het begrijpelijk, dat op de zuivelfabrieken de productie van kaas verminderd werd.

Hoewel ongunstig voor de kaas, mag o.i. deze regeling daarom nog niet veroordeeld worden. In tegenstelling met boter, waarvoor in Engeland altijd plaats was, zij het dan tegen zeer lage prijzen, was en is dit met kaas niet het geval. Onze Nederlandse kaas is nu eenmaal een speciaal product, waarvoor in het buitenland slechts een beperkt afzetgebied bestaat, dat op korte termijn niet uitgebreid kan worden. Toen nu Duitsland, destijds onze grootste afnemer, de

invoer, ook van kaas, sterk beperkte, was een beperking van de productie noodzakelijk om een catastrofe te voorkomen. De zuivelsteunregeling was bevorderlijk voor een vermindering van de kaasproductie, terwijl daarnaast van overheidswege nog andere maatregelen werden genomen om hiertoe te geraken. Aan de andere kant nam de consumptie van kaas in het eigen land in de crisisjaren sterk toe als gevolg van de lage prijzen, die immers dezelfde waren als die voor exportkaas. De binnenlandse afnemer behoeft voor onze kaas niet meer te betalen dan het buitenland. De consumptie is daardoor sterk gestegen, wat voor onze kaasproductie een gelukkig feit is geweest.

Al heeft de ook nu nog geldende zuivelsteunregeling verdiensten gehad, doordat hierdoor een grotere consumptie van kaas in het binnenland werd bevorderd en een te grote productie, althans van fabriekskaas, werd tegengegaan, er is toch veel voor te zeggen om te trachten voor de toekomst een regeling te vinden, die gunstiger is voor de kaas-export. Het is nu de tijd om van overheidswege alles te doen om de export van eerste soort Nederlandse kaas te bevorderen en eventuele hinderpalen voor deze export uit de weg te ruimen. Want het kan niet ontkend worden, de huidige regeling bevordert vooral de productie en export van boter., dus van het artikel, dat de meeste steun krijgt en het gemakkelijkst is te plaatsen. Dit zou zonder bezwaar zijn, wanneer boter ook het product was, waarvoor in de toekomst de beste prijzen verwacht kunnen worden. Dit is nu naar alle waarschijnlijkheid niet het geval. In de eerste plaats niet, omdat de productiekosten van boter momenteel in de grote zuivellanden van het Zuidelijk Halfrond belangrijk lager zijn dan hier te lande. Bovendien neemt de zuivelproductie daar nog steeds toe. Bij de huidige prijzen is deze reeds rendabel en het is aan te nemen, dat hogere boterprijzen een sterke prikkel zullen zijn voor de veehouders in die landen om nog meer boter voort te brengen en uit te voeren. Een groter aanbod is evenwel een rem voor eventuele prijsstijging.

Daar komt in de tweede plaats bij, dat een zeer groot deel van de wereldexport van boter in Groot-Brittannië afzet vindt. Deze grote hoeveelheden worden echter alleen genomen, wanneer de prijzen niet te hoog zijn. En dan moet men niet vergeten, dat landen, waar de melkveehouderij en zuivelbereiding nog in opkomst zijn — en dergelijke landen zijn er ook nu nog — vrijwel steeds beginnen met zich toe te leggen op de boterproductie.

Waar over de gehele wereld een tendens tot uitbreiding van de productie bestaat en de afzetmogelijkheden voor boter door de internationale handelsbelemmeringen betrekkelijk beperkt zijn, kunnen wij niet al te optimistisch zijn over de ontwikkeling van de boterprijzen in de nabije toekomst. Wel zijn de prijzen, vergeleken bij een paar jaar geleden, belangrijk gestegen, maar nog steeds is de opbrengst der Nederlandse boter bij export belangrijk minder dan het bedrag, dat geacht mag worden de productiekosten te dekken.

Met onze kaas staat de zaak echter anders. Uit het feit, dat vele landen hun karakteristieke kaassoorten bezitten, die in het algemeen moeilijk in andere landen in dezelfde kwaliteit kunnen worden nageemaakt, blijkt reeds, dat kaas geen massaproduct is.

Ook de goede Nederlandse kaas heeft haar eigen stempel. In het

buitenland wordt zij veelvuldig nageemaakt — zoals in Denemarken, waar de export grotendeels uit volvette Goudse bestaat — maar het eigen product heeft nog steeds een voorsprong. Ieder zal het er over eens zijn, dat alles gedaan moet worden om deze voorsprong te behouden door alleen het beste te leveren. Maar men is het nog niet eens over de middelen om dit doel te bereiken. Wij zullen op deze kwesties, die meest op technisch gebied liggen, als van het al of niet pasteuriseren van de kaasmelk en het uitvoeren van magere kaas in Gouds en Edammer model, hier niet uitvoerig ingaan. Alleen willen wij er dit van zeggen, dat naar onze opinie vooral de export van volvette en 40+ kaas en dan van prima kwaliteit bevorderd moet worden. Ongetwijfeld wordt deze bemoeijkt door de uitvoer van Nederlandse kaas met een lager vetgehalte (20 en 30+) in hetzelfde model als de vettere soorten.

Wij kunnen ons dan ook volkomen verenigen met het advies van het Bestuur van de F.N.Z. aan den Directeur-Generaal van den Landbouw — naar aanleiding van diens voorstel om bij de kaascontrole 20 en 30+ kaas in Edammer, Goudse en broodkaasvorm uit te schakelen — om:

a. het 30+ kaasmerk, behalve voor het gebruik op Cheshirekaas, op te heffen;

b. een uitvoerverbod in te stellen van 20+ kaas in Edammer, Gouds en broodkaasmodel en in andere vormen met het bekende Edammer en Goudse zuivel.

Wij spreken hierbij de hoop uit, dat van regeringswege spoedig hiertoe besloten zal worden.

Terugkomend op de positie van de Nederlandse kaas op de buitenlandse markten, merken wij op, dat deze relatief gunstig is. Deze heeft zich daar gehandhaafd zonder dat in het algemeen financiële steun aan de export werd gegeven. De export van kaas staat dan ook op een betere basis dan die van boter.

Waar bovendien Nederlandse kaas bijzondere eigenschappen heeft, waardoor zij op vele buitenlandse markten vaste afnemers heeft gevonden en dus in zekere zin een eigen markt heeft, zal zij daar lang niet zo gemakkelijk verdrongen worden en minder concurrentie ondervinden dan onze boter.

Deze feiten rechtvaardigen de opvatting om meer vertrouwen te hebben in de toekomst van de export van kaas dan in die van boter. Het eerste is nu eenmaal een speciaal product, het tweede een wereldartikel, waarbij de kwaliteitsverschillen geringer zijn en de onderlinge concurrentie groter is.

Omdat dit vraagstuk van de verhouding van boter en kaas voor de Nederlandse veehouderij en zuivelbereiding van groot belang geacht moet worden, hebben wij enige gegevens aangaande de afzet van kaas verzameld.

Afzetgebied van onze kaas.

Vroeger ging een belangrijk deel van onze kaas naar Duitsland, maar de uitvoer daarheen is in de crisisjaren sterk verminderd, waardoor in 1935 en 1936 België de belangrijkste afnemer werd.

De volgende staat geeft een beeld van de uitvoer in de laatste jaren.

Uitvoer van Kaas
(in miljoenen Kg bruto)

	Duitsland	Groot-Brittannië	België	Frankrijk	Andere Landen
1930	39.4	9.6	19	12.9	12.9
1931	34.8	8.9	17.9	13.8	11
1932	32.2	9.2	17.6	9.6	8.5
1933	25.1	6.7	17.3	7	7.9
1934	23.8	7.1	17.4	4.7	8.2
1935	16.9	10.9	20	4.2	9.3
1936	13.4	10	20	4	9.5
1937	20	11.8	20	3.8	11.3

Uit deze cijfers blijkt de sterke teruggang van de kaasuitvoer naar Duitsland en Frankrijk vergeleken bij 1930. Gelukkig is de export naar Duitsland in 1937 weer aanzienlijk gestegen. België is een belangrijke en constante afnemer, terwijl de export naar Engeland de laatste jaren iets toeneemt.

Uit de Statistiek van de In- en Uitvoer blijkt, dat de Nederlandse kaas nog in een groot aantal andere landen afnemers vindt. Van deze hierboven niet genoemde landen waren in 1937 het belangrijkste de Vereenigde Staten (met 2579 ton), Spanje (met 1100 ton) en Nederlands Oost-Indië (met 950 ton).

Evenals de boter, is ook de kaas sterk in prijs gedaald gedurende de crisis, hoewel de prijsdaling minder groot was dan bij boter.

De waarde van de kaasexport was in 1937 belangrijk hoger dan in 1936. Wordt evenwel rekening gehouden met de devaluatie van de Gulden, dan moet geconstateerd worden, dat de exportprijs in 1937 ongeveer de zelfde was als in 1935 en 1936, in welke jaren de slechtste prijzen bij export werden bedongen.

Gemiddeld bracht de uitgevoerde kaas op: in 1930 72 cent per Kg en in de volgende jaren resp. 60, 47, 45, 46, 38, 41 en 48 cent. Deze cijfers kunnen echter niet meer dan een globale indruk geven, omdat de verhouding der hoeveelheden van de verschillende kwaliteiten niet ieder jaar de zelfde is geweest. Sinds 1930 is n.l. percentsgewijze de uitvoer van 40+ kaas voortdurend gestegen (tot 48 % van het totaal in 1936) en die van 20 en 30+ kaas gedaald. Mogelijk geven dus de bovenvermelde gemiddelden nog een te gunstig beeld van het prijsverloop in de crisisjaren.

De Nederlandse kaasuitvoer in 1937.

Deze nam in het afgelopen jaar met 10 miljoen Kg (bruto) of met 18 % toe, welke stijging voornamelijk veroorzaakt is door een grotere export naar Duitsland. Ten dele is deze grotere uitvoer naar dat land het gevolg van toevallige omstandigheden, n.l. van de aankopen door Sir Henry Deterding, zodat nog niet met zekerheid gezegd kan worden, of Duitsland blijvend grotere hoeveelheden van onze kaas zal gaan afnemen. Aangezien de betalingscontingenten hoger zijn vastgesteld, is er evenwel alle reden om een toename van de export te verwachten.

De uitvoer naar België handhaafde zich op 20 miljoen Kg, terwijl de export naar Groot-Brittannië iets toenam.

Verheugend is de stijgende export naar de Vereenigde Staten, waarheen in 1935 963 ton, in 1936 1.883 ton en in 1937 2.569 ton kaas uitgevoerd werd. De Vereenigde Staten zijn in de eerste plaats afnemers van volvette en 40+ kaas, dus van de betere soorten.

Een duidelijk beeld van de kaasuitvoer geven de twee hierbij gepubliceerde grafieken (bl. 726), welke ontleend zijn aan het Algemeen Zuivel- en Melkhygiënisch Weekblad van 28 Januari 1938.

De Engelse kaasimport.

Hoewel voor ons land van minder belang, is het Verenigd Koninkrijk voor kaas, evenals voor boter verreweg het belangrijkste invoerland. Meer dan de helft van de wereldexport van kaas wordt n.l. door Engeland opgenomen.

In de volgende tabel vindt men enige gegevens over

de Engelse kaasimport
Hoeveelheid in 1000 cwts.

Uit:	1935	1936	1937
Nieuw Zeeland	1763	1681	1731
Canada	471	603	722
Australië	134	91	120
Anderen Britse landen	30	31	32
Nederland	199	182	217
Italië	80	14	62
Zwitserland	15	17	17
Anderen niet-Britse landen	22	58	35
Totaal	2714	2676	2937

De kaasimport is dus, na een daling in 1936, gestegen tot 2.937.000 cwts. of ongeveer 150 miljoen Kg. Het grootste deel bestaat uit de Cheddar kaas van Nieuw Zeeland en Canada, welke beide landen, evenals Australië, hun aanvoer vergrootten. Ook Nederland, dat $\frac{2}{3}$ van de totale aanvoer van kaas uit niet-Britse landen levert, zond in 1937 meer kaas naar Engeland.

Uit het feit, dat vergeleken bij 1936 de invoer met 10 % en de waarde daarvan met bijna 20 % toenam, moet geconcludeerd worden, dat de prijzen in 1937 belangrijk hoger waren dan in het jaar daarvoor.

De Duitse kaasimport.

Jarenlang is Nederland de grootste importeur van kaas in Duitsland geweest. Nog niet zo heel lang geleden kwam 75 % van de ingevoerde kaas uit Nederland. Het is te begrijpen, dat in die jaren veel Hollandse kaas naar Duitsland ging. Later is onze invoer, ook relatief, verminderd, zoals blijkt uit het volgende staatje, waarvoor de gegevens, evenals die van onderstaande tabel, ontleend zijn aan het Alg. Zuivel- en Melkhyg. Weekblad van 18 Februari 1938.

Invoer van kaas in Duitsland
(in miljoenen Kg)

	Totaal	Uit Nederland	Aandeel Nederl. Kaas in het totaal
			%
1931	45.8	33.7	73.5
1932	44.7	32.3	72.3
1933	38.8	24	61.9
1934	33.1	22.5	67.8
1935	27.1	16.2	60.2
1936	27	12.6	46.6
1937	35.6	18.3	51.3

Nederland heeft dus veel terrein verloren, wat in de eerste plaats aan de betalingsmoeilijkheden moet worden toegeschreven.

Daar tegenover hebben landen als Zwitserland en Denemarken hun kaasexport sinds 1931, ook wat de hoeveelheid betreft, vrijwel steeds kunnen handhaven, terwijl in 1937 vooral Finland en Oostenrijk belangrijk meer importeerden. Hoewel ook Nederland in 1937 zijn kaasuitvoer naar Duitsland sterk zag toenemen, is dus onze positie, vergeleken bij vroegere jaren, veel slechter geworden.

Vermoedelijk is dit niet in de eerste plaats het gevolg van het namaken van onze kaassoorten. Wel exporteert Denemarken grotendeels volvette Gouda-kaas, maar Finland, dat meest Emmenthaler kaas maakt, wist zijn uitvoer nog meer te vergroten. Maar ongetwijfeld is de Deense kaas in Duitsland een concurrent van de onze geworden.

Verschillende bijzonderheden aangaande de invoer van harde kaas geeft de volgende tabel.

Duitsland's kaasimport (harde) 1931 t/m 1937 (in 100 Kg).

	1937	1936	1935	1934	1933	1932	1931
Totaal	35.620	27.037	27.091	33.123	38.825	44.741	45.766
Voorn. Landen van herkomst:							
Nederland	18.260	12.598	16.212	22.456	23.993	32.336	33.728
Denemarken	4.843	4.635	3.477	3.467	8.136	5.553	3.636
Finland	2.671	1.677	1.833	1.220	1.753	1.946	1.020
Oostenrijk	2.475	1.620	934	321	549	724	1.073
Zwitserland	2.393	1.958	2.453	1.934	1.744	1.103	2.325
Italië	924	1.835	148	134	152	207	1.235
Noorwegen	1.030	755	67	619	1.056	1.111	710

De wereldhandel in kaas.

Hoewel deze niet de omvang heeft van de wereldhandel in boter, is niettemin de internationale handel in kaas zeer belangrijk. Wij geven hierover enige cijfers en twee grafieken (bl. 727 en 728), waarvoor de gegevens ontleend zijn aan het Maandblad van het Internationaal Landbouw-Instituut te Rome.

In de volgende tabel vindt men de exportcijfers van kaas van de belangrijkste landen; deze leveren met elkaar ongeveer 9/10 van de hoeveelheden kaas, die op de wereldmarkt komen.

Export van kaas.
(in millioenen Kg)

Land	1937	1936	1935	1934	1933	1932	1931	1930
Nederland	66.9	56.8	61.1	61.2	63.9	77.1	86.4	91.8
Italië	24.4	19.4	27.8	25.1	23.9	30.2	40.3	36.7
Zwitserland	17.6	18.5	18.3	17.8	20.6	19.8	24.6	30.0
Frankrijk	11.2	10.6	11.2	11.8	11.4	13.2	15.6	17.7
Denemarken	9.4	9.5	6.7	6.3	10.1	6.6	4.3	5.7
Nw. Zeeland	83.7	84.2	87.8	100.8	100.7	91.0	83.1	92.1
Canada	40.3	37.1	25.3	27.7	33.6	39.4	38.5	36.4
Australië	8.5	5.6	7.0	5.7	4.9	4.0	3.4	3.3
	262.0	241.7	245.2	256.4	269.1	281.3	296.2	315.7

De totale kaasesport van deze landen nam in 1937 aanzienlijk toe als gevolg van grotere uitvoer van Nederland, Italië, Canada en Australië. Het peil van 1930 is echter nog niet weer bereikt.

Finland wordt in dit lijstje niet genoemd. Toch exporteert het de laatste jaren vrij wat kaas; in 1936 4900 en in 1937 6600 ton.

Invoer van kaas.
(in millioenen Kg)

Land	1937	1936	1935	1934	1933	1932	1931	1930
Gr. Britannië	146.6	134.7	136.4	150.3	153.2	151.1	145.1	156.6
Duitsland	36.9	27.9	28.0	33.8	41.2	40.3	54.6	62.3
België en Luxemburg	22.7	23.1	23.0	21.5	22.0	20.7	22.5	23.2
Frankrijk	13.3	14.7	15.8	15.9	20.9	23.7	37.6	29.7
Ver. Staten	27.5	27.1	22.2	21.6	22.0	25.2	28.1	31.0
	247.0	227.5	225.4	243.1	259.3	270.0	287.9	302.8

Engeland en Duitsland importeerden in het afgelopen jaar dus meer kaas, in de import in België en de Ver. Staten kwam weinig verandering, terwijl de invoer in Frankrijk opnieuw daalde en nu nog slechts ruim een derde van die van 1931 bedraagt.

Uit deze cijfers blijkt de omvang van de internationale kaas-handel.

Zowel voor de invoer als voor de uitvoer van kaas zijn slechts een klein aantal landen van betekenis. Wat de invoer betreft, heeft dit zeer zeker ernstige bezwaren. Zou b.v. Engeland aan de invoer van kaas belemmeringen in de weg leggen (momenteel is de invoer niet gecontingenteerd en wordt alleen een invoerrecht van de kaas uit niet-Britse landen geheven), dan zou dit voor de internationale kaashandel ernstige gevolgen hebben.

Overigens geldt dit bezwaar voor ons land in mindere mate, omdat onze kaasuitvoer niet eenzijdig naar een paar landen gericht is.

Is kaasexport financieel voordeliger dan boterexport?

Wanneer deze vraag aan een zuivelfabrikant wordt voorgelegd, zal hij tegenover elkaar stellen de opbrengst van boter, waarbij hij bij uitvoer de binnenlandsche heffing volledig terug krijgt en die van kaas, waarbij van teruggave van heffing bij export geen sprake is. Het spreekt vanzelf, dat bij een dergelijk systeem de boter in het voordeel is. Het huidige stelsel van zuivelsteun brengt mede, dat boter goedkoop aan het buitenland kan worden aange-

boden, terwijl dit stelsel de kaas, omdat geen heffing wordt gerestitueerd, voor export duur maakt.

Het vraagstuk wordt echter anders, wanneer men zich afvraagt, wat is voor het land voordeliger: export van boter of van kaas?

Zowel voor 1935 als voor 1936 hebben wij destijds uitgerekend, hoeveel een kg melkvet opbracht bij export, resp. in boter en in kaas, en kwamen daarbij tot de conclusie, dat in het algemeen de Nederlandse kaas bij uitvoer een betere prijs opbrengst dan de boter.

Ook voor 1937 hebben wij de export van boter vergeleken met die van enkele soorten fabriekskaas. De gemiddelde opbrengst was in 1937:

van boter	82 cent per kg netto
„ 40+ Edammer kaas	49.5 „ „ „ „
„ 40+ Goudse	46.8 „ „ „ „

bij uitvoer naar het buitenland.

Nu brengt de kaas in landen met gecontingenteerde invoer als Duitsland en Frankrijk belangrijk meer op dan in België en Groot-Brittannië, zoals blijkt uit het volgende staatje:

Opbrengst van exportkaas per kg.

naar:	Ed. 40+	Goudse 40+
Duitsland	55 cent	56 cent
Frankrijk	67 „	—
België	41 „	37.7 „
Gr. Brittannië	41 „	36.7 „

Beschouwingen over de wenselijkheid om de export van kaas naar de landen met de hoogste prijzen uit te breiden, hebben echter weinig zin, omdat de beperking van de invoer in die landen voorlopig nog wel niet zal worden opgeheven en met de beperking bovendien de hogere prijs samenhangt.

Maar ook voor de naar België en Groot-Brittannië uitgevoerde kaas werd, vergeleken bij boter, een behoorlijke prijs gemaakt. Nemen wij aan, dat 1 kg 40+ kaas op het moment van uitvoer 25 % vet bevat met een waarde van 25 cent (bij een boterprijs van 84 cent) dan heeft de vetvrije stof van 1 kg kaas in 1937 opgebracht bij Edammer 16 en bij Goudse kaas 12 cent. Dit komt overeen met gemiddeld 1.4 cent per kg ondermelk (wanneer aangenomen wordt, dat gemiddeld 10 kg ondermelk nodig is voor 1 kg exportkaas).

Deze opbrengst is belangrijk hoger dan de waarde, die in het binnenland aan ondermelk voor gebruik als veevoeder wordt toegekend.

Wij kunnen dit vraagstuk ook anders stellen. Wij hebben gezien, dat de Edammer 40+ in 1937 bij uitvoer naar Engeland en België gemiddeld 41 cent per kg netto heeft opgebracht. Wij nemen aan, dat deze kaas op het moment van export 25 % vet bevat en dat voor 1 kg kaas — naast melkvet — 10 kg ondermelk nodig zijn geweest. Als wij deze ondermelk stellen op een bruto-waarde van 1 cent per kg, dan heeft dus de 25 % melkvet in deze kaas $41 - 10 = 31$ cent opgebracht. Eén kg melkvet, uitgevoerd in Edammer 40+ kaas naar Engeland of België, heeft dus in 1937 volgens deze berekening gemiddeld f 1.24 opgebracht. De opbrengst van 1 kg melkvet bij export in boter was beduidend minder, name-

lijk 98 cent (uitgaande van de gemiddelde opbrengst van 82 cent per kg uitgevoerde boter en het vetgehalte van boter op 84 % stellend. Gaat men uit van de gemiddelde opbrengst van de boter bij uitvoer naar Engeland, namelijk 78 cent, dan vindt men een lagere waarde voor het melkvet).

Natuurlijk zijn dit zeer globale berekeningen. In de eerste plaats al, omdat de ouderdom en daarmee het vocht- en vetgehalte van de kaas sterk kan verschillen. Dan zou men kunnen wijzen op de hogere kosten van bereiden en bewaren van kaas t.o.v. boter, maar niet vergeten mag worden, dat deze kosten in het binnenland gemaakt worden en bij beantwoording van de vraag, wat is voor Nederland voordeliger, export van boter of kaas, van geen gewicht zijn.

Het antwoord op deze vraag valt derhalve ten gunste van de kaas uit.

Geconcludeerd moet dus worden, dat onze zuivelexport de laatste jaren niet gegaan is in de richting, die waarschijnlijk in de toekomst het meest wenselijk is.

De uitvoer van boter uit Nederland is belangrijk gestegen en voor kaas moest het tegengestelde geconstateerd worden. Wij hebben in dit artikel uiteengezet, dat naar onze mening onze kaas het product is, dat op de internationale markt een betere toekomst heeft dan boter. In de eerste plaats, omdat onze kaas een specialiteit is, terwijl boter in zekere zin een massa-artikel is, maar ook, omdat de kaas zich in de crisisjaren zonder steun in het buitenland heeft weten te handhaven en bovendien relatief een betere prijs opbrengt dan boter.

Natuurlijk zal de boter een belangrijke plaats in onze zuivelbereiding moeten blijven innemen, maar het lijkt ons gewenst om zoveel mogelijk de uitvoer van de beste soorten Nederlandse kaas, waaronder wij de volvette en 40 + kaas verstaan, te bevorderen. Dit doel wordt ten eerste gediend door alleen prima kwaliteit te leveren en de sinds korte tijd bestaande controle door het Z.K.B. (Zuivel Kwaliteits Contrôle Bureau) op de uit te voeren kaas moet dan ook ten eerste toegejuicht worden. Van groot belang is ook een voortdurende en doelmatige propaganda voor Nederlandse kaas in het buitenland. Dit is een taak voor onze regering, exporteurs en zuivelorganisaties.

Naar wij menen zijn o.a. Zwitserland en Finland reeds verscheidene jaren op dit gebied werkzaam en o.i. mag Nederland hier niet achterblijven.

Rijswijk (Z.H.), Mei 1938.

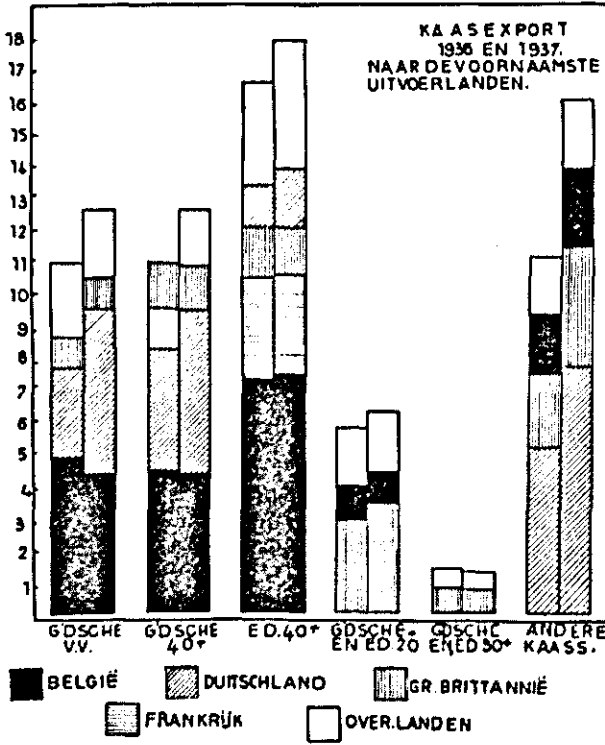
SUMMARY.

The author gives in this article a review about the export of butter and cheese from the Netherlands.

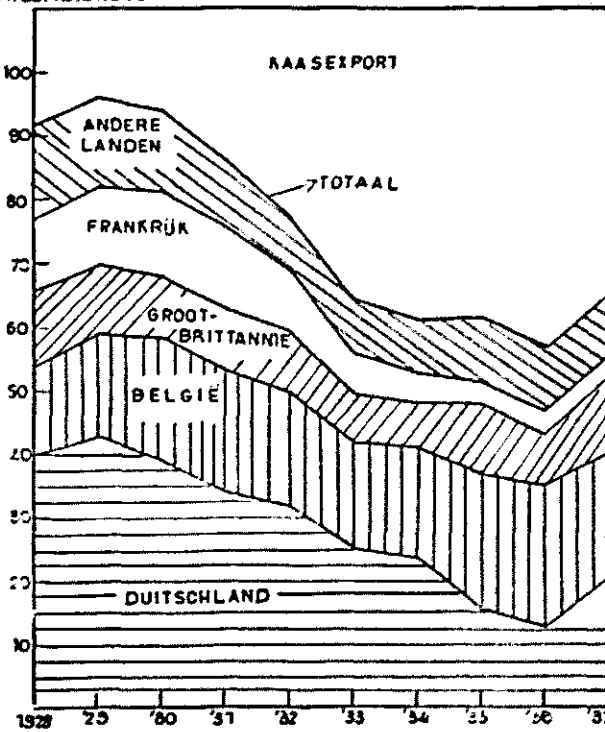
Since 1930, also during the years of the great agricultural depression, the export of butter has increased, whereas the export and the production of cheese have declined.

Comparisons are made between the price of the exported butter and cheese and it appears that cheese yields a relatively higher profit. For this reason and because the best Dutch cheese is a speciality which cannot be made in the same quality in other countries, the author advises to promote in the first place the export of cheese.

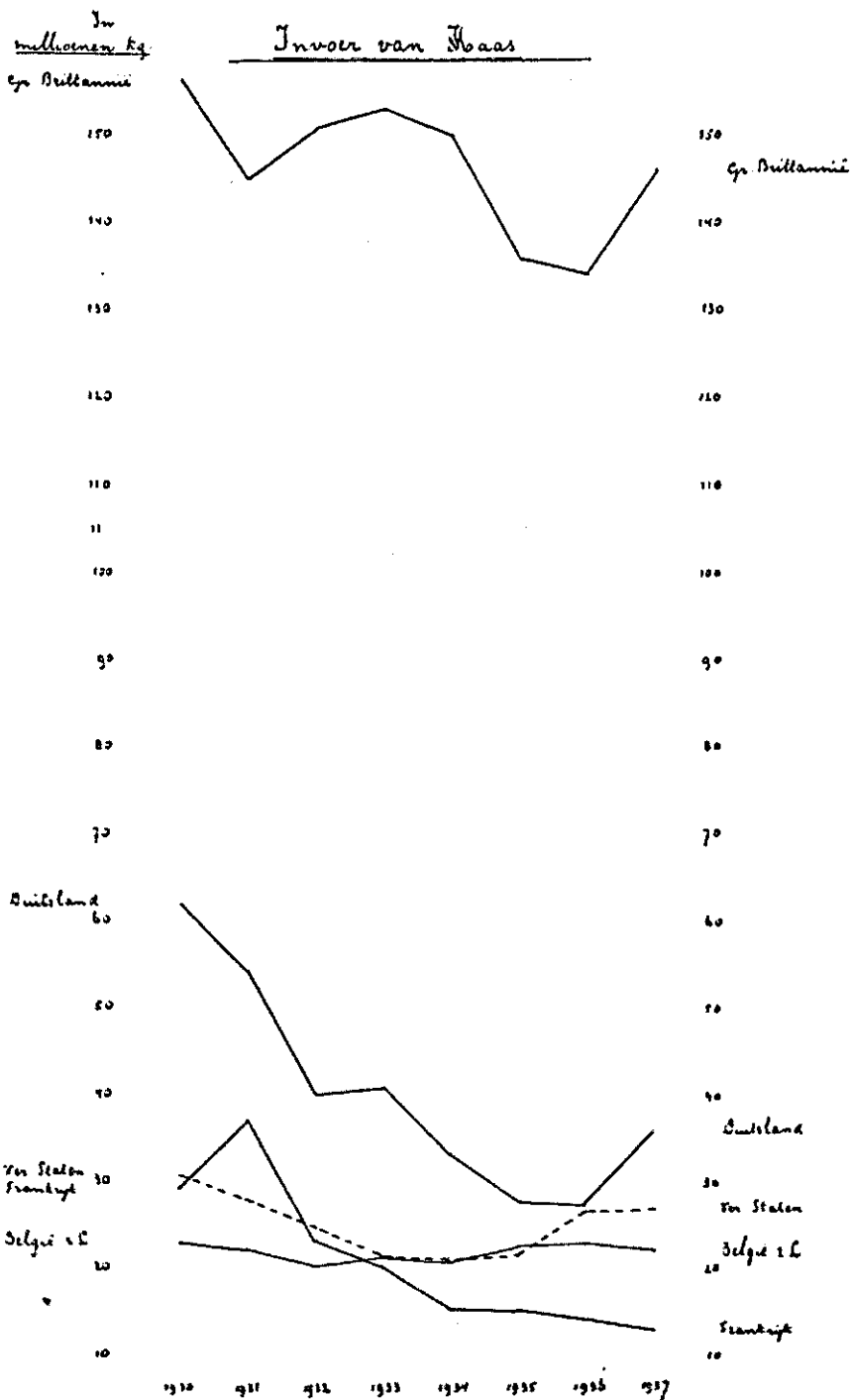
MILL. KG BRUTO

MILL. KG BRUTO

(Cliche's afgestaan door het Algemeen Zuivelblad).

In
miljoenen kg

Uitvoer van Kaas

